

СТИЛЬОВІ НОВАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦЬКОГО ПРОСТОРУ
ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ
та їхній вплив на формування художньої мови
Петра Холодного

На початку ХХ сторіччя в український мистецький простір проникають, з певним запізненням, європейські стилі та течії. Зокрема, вплив імпресіонізму та модерну сприяє збагаченню живописної палітри, поглиблення інтересу до невичерпного багатства народної декоративної мови. Але водночас як ніколи раніше постала проблема національного мистецтва, пошук українського стилю в мистецтві, яку (кожен по-своєму) вирішували В. Кричевський, М. Бойчук, П. Холодний, Г. Нарбут, П. Ковжун. Художники України опиняються перед складним вибором — йти в ногу з європейським мистецтвом чи спробувати поєднати нові форми з українськими традиціями, «щоб тим способом еволюційно влучити нові мистецькі надбання в організм української культури» [1]. Петро Холодний, який поставив собі за мету відродження самобутності українського мистецтва, обрав другий варіант. На цьому шляху Холодний звернувся до фольклору, що найглибше віддзеркалює сутність народного духу та візантійської традиції, яка в українському мистецтві «формально досконало поєднана з українським народним мистецтвом» [2], і сполучив їх зі стилістикою модерну.

Зацікавлення візантизмом не є випадковим для українського мистецтва у ХХ сторіччі, початок якого був ознаменований формуванням європейських націй та усвідомлення ними своїх національних традицій як витоків формування національних культур. Неовізантизм у 1920-х сприймається основою для пошуку «нового українського стилю» [3]. П. Холодний, як і М. Сосенко, М. Бойчук, Ю. Буцманюк,

звертається до східнохристиянської традиції, привносячи в традиційне церковне малярство ознаки новітніх мистецьких течій початку ХХ сторіччя. В його вітражах бачимо синтез культурної традиції мистецтва візантійського та модерну, який визначали як «модерний візантизм» [4].

Імпресіоністичні тенденції також мали вплив на творчість П. Холодного. С. Гординський зазначає, що з «прагнення надати розпливчастому імпресіонізму якихось окресленіших і триваліших форм виріс у результаті його неовізантизм...» [5]. Імпресіоністичні рефлексії бачимо у станкових творах, особливо пейзажах та портретах 1920-х. Якщо говорити про портрет, то в ранніх творах відчутний сильний вплив реалістичної школи М. Мурашка, який згодом доповнюється модерними рисами (поєднання різних напрямів і течій є закономірним для того часу). Стилістика модерну знаходить віддзеркалення у символіко-алегоричних композиціях за фольклорними мотивами (єдиний збережений твір «Дівчина і пава»).

Тож Петро Холодний йшов шляхом створення власного стилю і малярської техніки, синтетично поєднавши стильові напрями початку ХХ сторіччя з національними традиціями малярства.

1. Драган М. Мистецька творчість П. Холодного [Текст] / М. Драган // Діло. — 1931. — 27–28 бер.

2. Гординський С. Петро Холодний, мол. — традиціоналіст і новатор [Текст] / С. Гординський // Нотатки з мистецтва. — 1990. — 30 листоп. — С. 9.

3. Ріпко О. У пошуках страченого минулого : Ретроспектива мистецької культури Львова ХХ ст. [Текст] / О. Ріпко. — Львів, 1996. — С. 28.

4. Космолінська Н. Модерний візантизм Петра Холодного [Текст] / Н. Космолінська // Віра. — 1997. — Ч. 2/3 (86/87). — С. 16.

5. Гординський С. Камені і люди // Львів: Літ.-мистец. зб.: В 700-ті роковини заснування княжого міста [Текст] / С. Гординський. — Філадельфія; К., 1954. — С. 450.